

webbkatalog 5

Några nyförvärv

Efter ett längre uppehåll än avsett presenteras här WEBBKATALOG 5 med ett urval teckningar, akvareller och måleri från 1800- och 1900-talen.

Som ofta spänner urvalet från Italien till Sverige. Utöver topografiska motiv från Rom till Bodträsk (via Ven, Stockholm och en källartrappa i Uppland) finns ett par porträtt, två intressanta teckningar av Axel Fridell och en rar målning av den idag nästan okände Fritz Bange, en av de svenska Matisse-eleverna omkring 1910.

Trevlig läsning, och välkommen att uppleva konst och böcker i butiken i Aspudden!

Innehåll

FRITZ BANGE	<i>Skärgårdslandskap, Bohuslän</i>
THOR FAGERKVIST	<i>Självporträtt med bilder</i>
CARL JOHAN FAHLCRANTZ	<i>Ven</i>
AXEL FRIDELL	<i>Lustmord</i>
AXEL FRIDELL	<i>Krympling</i>
CARL SAMUEL GRAFFMAN	<i>Stockholms slott från Ladugårdslandet</i>
ERNST TURE HAGELBERG	<i>Liljevalchs konsthall</i>
HJALMAR MÖRNER	<i>Studie för Campo Vaccino</i>
OSCAR KEEN	<i>Timmererflottning vid Bodträskfors</i>
LASSE JOHNSON	<i>San Gimignano</i>
GEORG VON ROSEN	<i>›300 år på 15 minuter‹</i>
BERTHA VALERIUS	<i>Teresia Josephina Kreüger</i>
CARL WAHLBOM	<i>Ryttare på stegrande häst</i>
ELLIS WALLIN	<i>Forum romanum</i>

Lorenz B. Hatt | KONSTHANDEL
HÄGERSTENSVÄGEN 141, 126 48 HÄGERSTEN (ASPUDDEN)
WWW.HATT.SE | INFO@HATT.SE

STOCKHOLM 2018

I. FRITZ BANGE

(1885–1959)

Skärgårdslandskap, Bohuslän.

Olja på duk, lagd på pannå. Osignerad, intygad a tergo av Tore Ahnoff och Filip Wahlström. 23 × 33 cm.

UTSTÄLLD: Säfstaholms slott 2007, »...*En epidemi av franska sjukan*». *Svenska matisse-elever 1908–1911*, s. 63 i katalogen. Daterad till c. 1910. | Troligen utställd på minnesutställningen på Galerie God konst i Göteborg 1960 som ett av sex bohusländska motiv daterade till 1911–18.

¶ Vem känner idag till att Fritz Bange hörde till de svenska Matisse-eleverna omkring 1910, och spelade piano på konstnärsfesterna tillsammans med Isaac Grünewald på fiol? Han gjorde å andra sidan mycket litet för att bli ihågkommen – ytterst självkritisk ställde han inte ut, och 1939 försvann större delen av hans produktion i en brand.

Ursprungligen tänkte Bange bli ingenjör och studerade på Chalmers ett par år efter studentexamen 1904, men växade sedan till konstnärsbanan. Han hörde till kretsen kring Ivar Arosenius och Carl Kylberg och studerade 1906–08 på Valand för Carl Wilhelmson. Tillsammans med Filip Wahlström reste han till Paris 1909, enligt uppgift övertalad av Yngve Berg, för att studera hos Matisse. Det blev korta studier för Wahlströms del, men Bange var elev under ungefär ett år. Han hörde bl. a. Matisses kritik till dem, som härjade mästarens stil alltför nära: »Varför är Ni här egentligen?» ska Matisse ha frågat Henrik Sörensen.

Bange var god vän med Carl Kylberg och de ska ha målat tillsammans i Göteborgs skärgård, en uppgift som leder tankarna till denna fina målning. »De teorier Bange tillägnat sig hos Matisse, lär han under denna tid ha förmedlat till Kylberg», enligt katalogen från utställningen av svenska Matisse-elever på Säfstaholm 2007, där denna målning ingick.

Vännen Filip Wahlström anordnade tillsammans med Tore Ahnoff minnesutställningen över Fritz Bange 1960.

2. THOR FAGERKVIST

(1884–1960)

Självporträtt med bilder.

Olja på duk, fäst på pannå. Signerad: »Thor». 30 × 26,5 cm.

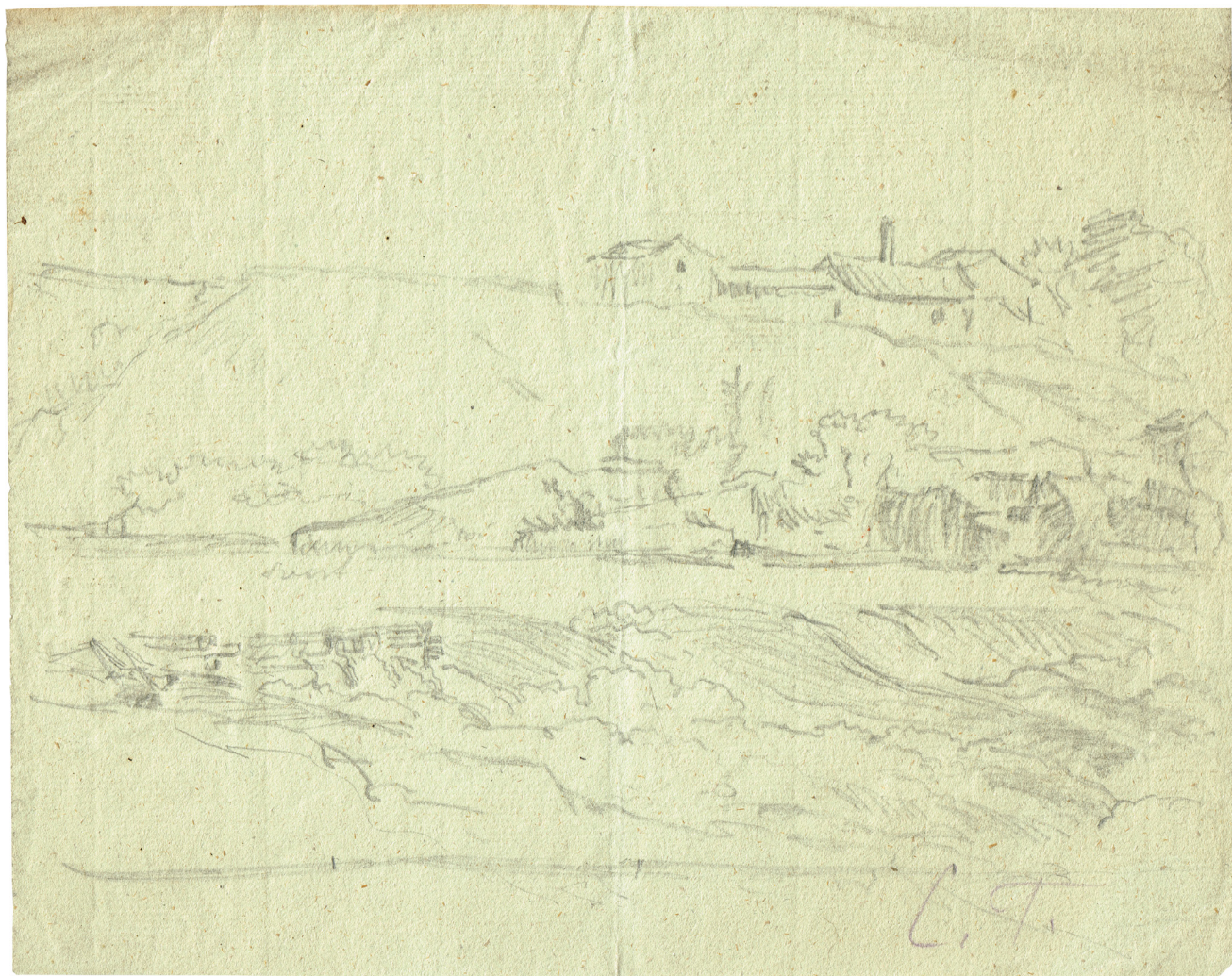
PROVENIENS: Ing. Bernhard Bergström, Filipstad (enl. utställningsetikett a tergo).

UTSTÄLLD: Thor Fagerkvist 1884–1960. Minnesutställning anordnad av Värmlands Museum och Värmlands Konstförening i samarbete med Liljevalchs Konsthall. 24/3–16/4 1961. Nr 27 i katalogen.

16 000 KR

☞ Den värmländske konstnären Thor Fagerkvist, uppvuxen i Norge, är upphovsman till en av de intressanta sviterna av självporträtt i svensk konst. Denna av ljus genomströmmade bild torde vara utförd omkring 1910, när konstnären var i 25-årsåldern. Signaturen »Thor» hade nyligen ersatt hans initialer, men det inflytande från Munch som var så tydligt i hans ungdomsmålari lever kvar. Solljuset som fyller rummet är målat så att det bokstavligen omger honom, följer hans kontur.

Konstnären spejar sökande i spegeln, för ett ögonblick känner man sig nästan själv betraktad. Någon gång måste han ha skiftat fokus, och betraktat de spegelvända bilderna på väggen i bakgrunden. Detta är ett mycket ovanligt exempel på att Fagerkvists konst tar plats i ett självporträtt.

3. CARL JOHAN FAHLCRANTZ
(1774–1861)

Ven.

Teckning i blyerts, signerad med initialer (»C. F.»). Motiv från Ven enligt två senare blyertsnoteringar a tergo. 15 × 19,2 cm. Spår av vikning, svaga spår a tergo efter tidigare montering. Gott skick.

4500 KR

¶ Landskapsmålaren Carl Johan Fahlcrantz förblev motsträvt oberest vad utlandet beträffar, och tog sig exempelvis aldrig till Italien. Han anhöll om att få använda sitt stipendium från Konstakademien till resor inom landet, och rörde sig framförallt i mellansverige om han lämnade Stockholm.

Fahlcrantz gjorde dock en intressant norgeresa 1827, och föreliggande teckning av en gård vid vattnet på Ven torde ha tillkommit 1829, då han besökte Köpenhamn för att inväljas i den danska konstakademien.

4. AXEL FRIDELL

(1894–1935)

Lustmord.

Tusch och lavyr. Signerad: »Fridell -15». 11 × 12 cm. Löst monterad på ett större blad.

☞ Fridells sängkamarbilder spänner från ömma kärleksscener till handgripligheter och är en viktig motivkrets under senare delen av hans akademiår 1913–16. Denna teckning är en variant av »Lustmord», avbildad av Haskel i *Axel Fridell. Bilder*, 2 (1989), s. 100.

Fridell umgicks vid denna tid intensivt med Bertil Bull Hedlund och andra bohemiska konstnärskamrater, och skötsamhet stod inte överst på 20-åringarnas prioriteringslista. Till slut relegerades både Fridell och Bull från akademien för försumlighet. Den ytterst talangfulle Fridell bibehöll dock ett gott förhållande till Axel Tallberg, grafiskskolans föreståndare, och kunde fortsätta att utnyttja dess lokaler och utrustning.

5. AXEL FRIDELL

(1894–1935)

Krympling.

Tusch och lavyr. Osignerad. 23,5 × 16 cm. Välbevarat blad med råkanter på två sidor, svaga spår a tergo efter tidigare montering. Enligt notering förvärvat på Fridells minnesutställning, Konsthallen, Helsingfors.

Udda existenser, tiggare och krymplingar är ett viktigt inslag i Fridells teckningskonst, särskilt då han vistades i London dit han kom första gången 1926. Denna medkännande och rörande bild av en olycksdrabbad medmänniska har ett drag av universalitet, och saknar varje antydning till karikatyr. Liksom tvekan att ta plats i bilden dröjer mannen i bladets utkant.

»Gatumusikant från 1929 är det första grafiska blad som återger en av dessa gestalter. Det året bodde han en tid i Londons East End och gjorde bl. a. teckningar av tiggare i gathörnen. Det är miljöer och typer som de som Dickens skildrat; att Fridell inspirerades även av denne visar de i Stockholm och London 1932–34 tillkomna bladen *Little Dorrit*, *Oliver Twist* och *Krogen II*. [...] Avbildningar av tiggare och trashankar har en lång tradition i konstens historia, inte minst i grafiken. Där har de gjort tjänst som typer och staffage, en del av det mänskliga galleri som med eller utan medkänsla avspeglar och kommenterar samhällets villkor. Som bärare av indignation och medkänsla finns de hos en Bruegel, en Callot, en Rembrandt, i senare tid hos socialt inriktade konstnärer som Steinlen eller Kollwitz. Bilderna av trashankar var inte enbart socialt reportage, de ger också uttryck åt Fridells upplevelse av människans hårda villkor. I brevteckningarna framställde han gärna sig själv som en luggsliten varelse när han ville skildra sin egen tillvaros vidrigheter. Hans figurer, som till en början var renodlat komiska eller karikerade, förändrades efter hand. De blev alltmer patetiska och präglade av konstnärens pessimism och medkänsla» (Börje Magnusson).

»Axel trivdes i den miljö som var Londons baksida. Vi satt många kvällar i skumma kineskaféer och drack öl eller te vid sjaskiga bord medan polisen ofta hade ärende till publiken. Vi blev aldrig ofredade hur det nu kunde komma sig. De här människorna tröttnade Axel aldrig på att betrakta. Men han såg inte närgånget på dem eller kritiskt och kallt. Jag tror inte heller att han hade större medkänsla med dem än vad vi människor i allmänhet har. Han hörde helt enkelt ihop med dem, kände gemenskap med dem. På något sätt var han en av dem även om han utåt var mycket lyckligare lottad» (Ur Ingrid Fridells minnesbilder, citerade av Nils Lindgren).

6. CARL SAMUEL GRAFFMAN (1801–1862)

Stockholms slott från Ladugårdslandet.

Akvarell över skiss i blyerts. Signerad i nederkanten. 14 × 21 cm. Bildsidan lätt mörknad frånsett kanten som legat under passepartout, framsidan med pappersremsor längs kanterna från en tidigare inramning.

LITTERATUR: Sten Åke Nilsson, *Fragment av liv. En biografi över Carl Samuel Graffman* (2005), avbildad s. 14 (»Stockholms slott från Djurgården. [...] Fasaden av Stockholms slott tecknas bakom ridåer av knotiga ekar och höga fartygsriggar«).

☞ Den bukoliska scen som är ämnet för denna ofullbordade teckning är bara antydd, eftersom den vilande herden i förgrunden endast är svagt skisserad i blyerts. Teckningar av Graffman är mycket sällsynta.

7. ERNST TURE HAGELBERG

(1900–1985)

Liljevalchs konsthall.

Akvarell och blyerts. 49 × 29,5 cm. Signerad och daterad i blyerts: »T. Hagelberg 1923». Papperet ett engelskt akvarellpapper, lätt bucklat, råkanter på tre sidor, övre kanten lätt skrynklad och mörknad.

4 000 KR

☞ Hagelberg var göteborgare och påbörjade sina studier vid Slöjdföreningens skola och Valands målarskola 1914–20, fortsatte i Stockholm vid Carl Wilhelmsons målarskola 1921–28 och i Paris på Académie de la Grand Chaumière. Han ställde ut akvareller flera gånger, bl. a. 1932 i en grupputställning på just Liljevalchs.

I fonden syns tornen till Högalidskyrkan, det färskaste inslaget i huvudstadens silhuett och invigd just 1923. Liljevalchs konsthall på Djurgården invigdes 1916 med syfte att göra samtidens konst mera lättillgänglig. Själva byggnaden uppfördes 1913–16 efter ritningar av Carl Bergsten och räknas till den moderna arkitekturens genombrottsverk i Sverige, en representant för övergången från nationalromantik till tjugotalsklassicism. Sedan 1974 tillhör konsthallen Stockholms stad. I föreliggande akvarell ses Milles »Bågskytten» (uppsatt 1919) kontrastera fint mot förgrundens ryttare, vänd i motsatt riktning.

8. HJALMAR MÖRNER

(STOCKHOLM 1794–PARIS 1837)

Studie för målningen Campo Vaccino (Forum romanum), med detaljstudie av en av figurerna (gossen) a tergo.

Blyertsteckning. 26,5 × 39,5 cm. Utförd omkring 1825. Osignerad.

PROVENIENS: Einar Perman till c. 1992 (såld på auktion). Möjligen identisk med den teckning (med antalet figurer felaktigt angivet till sju i stället för åtta), som beskrivs i [Henryk Bukowski]: *Förteckning öfver en samling gouacher, aquareller och handteckningar af skandinaviska mästare*, Stockholm 1873, s. 24, nr 368: »Scen från Rom: grupp af 7 figurer, knäböjande för en procession».

LITTERATUR: Margareta Winquist: *Hjalmar Mörner, kosmopolit, folklivsskildrare, litograf*, Stockholm 1972, jfr textdelen s. 71–73, bilddelen s. 11–12. 6 000 KR

«Forum Romanum med folkgrupper av olika slag, särskilt i byggedräkter, hör till de motiv man ofta finner i de grafiska vedutorna av t. ex. Pannini, Piranesi, Riccardelli, Rossini, liksom hos Hubert Robert och i oljemålningar av tyskarna Koch, Catel m. fl. Man kan också nämna skotten Andrew Wilson (1780–1848) och dansken Eckersberg.»

»Samma år [1825] i juni skriver Mörner, att han 'funderar nu på en ny Tafla föreställande Campo Vaccino eller Forum Romanum med åtskilliga grupper...'. I december meddelar han att han håller på med 'en Tafla åt Baron Henning Wrangel föreställande Campo Vaccino eller forum den skall hemsändas i vår, och vill ägaren den skall komma på Stockholms Exposition, få se huru det lyckas'. Ännu i mars 1826 arbetar han på målningen. Tavlan befinner sig nu på Ovesholms slott i Skåne. I Linköpings Museum finns en variant som är signerad men inte daterad. En teckning på Nationalmuseum är en studie till målningarna.

Motivet visar Forum sett upp emot Senatshuset. Något till vänster domineras bilden av Castor och Pollux-templets tre kolonner, till höger Septimus [!] Severus' triumfbåge, Phocaspelaren samt kolonnerna från Saturnus och Vespasianus-templen. Till vänster kommer en procession med präster ut ur kyrkan St. Maria Liberatrice. (Kyrkan blev 1900–1901 riven i samband med utgrävningar och uppbyggandet av rampen till Palatinen). Grupper med folk från landet i sina dräkter ses knäböja inför processionen; en grupp som man ser snett framifrån syns bortom kyrkan framför de tre höga tempelkolonnerna, en andra som syns snett bakifrån befinner sig i mitten av dukens främre parti och en tredje, sedd rakt bakifrån, är placerad mellan processionen och betraktaren. Ett kullvräkt kapital och några brutna kolonner ligger i förgrunden. Via Sacra kantad av höga träd sträcker sig snett in i bilden till höger och i trädens skugga syns en herde med sina får (Ovesholms version) resp. en kardinal med sällskap (Linköpings version).

Mycket talar för att målningen i Linköping är en studie till den beställda tavlan. Den är målad på pannå, mindre till formatet och ej så utförd i detaljerna av figurerna som Ovesholmstavlans. [...] Målningen på Ovesholm verkar mer genomtänkt än den i Linköping. Den geometriska strängheten mjukas emellertid upp av en rikare skuggning. Figurerna har utformats med större inlevelse t. ex. modern som ser ner på sitt barn, den vithåriga herden i främre gruppen, herden med fårahjorden som kommit i de spatserande kardinalernas ställe» (Margareta Winquist).

9. OSCAR KEEN

(1867–1949)

Timmererflottning vid Bodträskfors sågverk i Överluleå socken 1893.

Stor originalillustration till en norrlandsskildring av konstnären. Lavering på styvt papper. 46,5 × 36 cm. Signerad: »Oscar Keen», samt med påskrift »Norrbotten». Från Bodträsk enligt påskrift i blyerts a tergo. Aningen smutsad, baksidan med några klisterrester och spår efter tidigare montering.

LITTERATUR: *Norrbotten* (1958), s. 175, 177–79 (avbildad).

¶ Bodträsk by (Pirttijärvi på finska) är belägen vid sjön Bodträsket i nordöstra Kalix kommun, 30 kilometer norr om orten. Under slutet av 1800-talet ökade intresset för Norrbotten, vilket återspeglas i tidens press som ganska ofta rymde bilder och artiklar från dess städer och industrier men också från lappläger, fjällområden, 'alpsjöar' och skummande forsar. Denna ståtliga akvarell inleder över en halv sida Oscar Keens friska industrireportage från Lule älvs nordligaste sågverk, Bodträskfors, i *Ny illustrerad tidning* 1893. Berättelsen trycktes åter i Allhems stora landskapsbok om Norrbotten (1958, s. 175, 177–179, i avsnittet »Norrbottnemotiv i konstnärsogon»):

»Äntligen är man efter den fem svenska mil långa resan framme på Bodträskfors område», skriver Keen. »Kontorsbyggnaden har fem rum jemte handelsbod, hvilken vid högtider, före och efter flottningen, är öfverfylld af bolagets folk, som utgöres af mindre hemmansägare, torpare, åbor och arbetare, hvilka för sågverkets räkning om vintrarne äro sysselsatta med timmerkörning, tumning, och, när våren kommer, med flottning. Ett hurtigt lif råder då däruppe i skogarne. Man måste arbeta flitigt för att kunna hålla kroppsvärmen kvar. Den unge tummaren som går där med sina biträden svettas ordentligt, trots källden på 40 grader. Hör! Där skriker en norrbottning till tummaren timrets längd och toppdiameter, som af denne införes i tumningsboken. När detta är gjort, slår tummaren ur sitt märke i rot- och toppändan. Genom samme karl låter bolaget slå in sitt märke i barken i närheten af rot- och toppände med en s. k. fasonerad hjälpsyxa. Hvarje bolag har sitt olika märke för att kunna åtskilja hvarandras timmer. Bolagen kontrollera hvarandra och dessa återigen sina tummare – ifall de egentligen kunna kontrolleras. Bolagsmärkena kunna vara än trianglar, än stjärnor, än kors o. s. v. Har ett bolag fått tillstånd att hugga skog – hvilken dock måste vara fullmålig – kommer jägmästaren inom reviret att företaga s. k. skogsstämpling. Jägmästaren har äfven en hjälpsyxa, med hvilken han hugger till i barken. Resultatet blir en kunglig krona. [...] Och så börjar det huggas, ty, 'time is money'. Om kvällen, då den stora och tunga tröttheten kommer öfver tummaren och hans biträden, ränna de på sina skidor till närmaste timmerbastu, under det att norrskenet flamar och gnistrar och skjuter ut de regnbågsfärgade tungorna öfver deras hufvuden, belysande vägen med ett mildt magiskt skimmer, som egendomligt nog hvarken låter människor eller skog kasta någon skugga. Det är ett spöklikt ljus. Det är alldeles lugnt, men termometern sjunker alltmer och mer. Stjärnorna tindra så vänligt mot timmerfolket

och den lille lappen, som på sina skidor så smygande väjer för hvarje trädstam, kilande emellan de svåraste hinder, med möda följd av den duktigt byggde, men mindre smidige norrbottningen. Inkomna i timmerskogen rusta de sig i ordning för natten. En stockeld flamar så lustigt på härden. En intensiv värme utvecklar sig, och språklådan öppnas. Tummaren, som i denna församling är kung bjudes på nykokt kaffe af ett af sina biträden – svart kaffe med salt i. Gnagande på sitt torrkött säger tummaren stolt: 'förlidet är tummade jag från och med januari till och med maj månad 90,000 timmer – ä he va' förbajadt styft gjordt'. 'Jo-o-o', instämmer karlen. Huru de sitta och stirra in i eldflammorna börjar snart en och annan att nicka till. Flammorna rusa icke längre så ilsket upp mot rököppningen, utan forma sig resigneradt och elegant. Här och hvar slickar en eldtunga ett genomkoladt ställe på stocken, hennes sista försök att föra ett tynande lif, tills hon är djärf nog att försöka hoppa öfver till ett annat mindre förkoladt ställe. Hon flamar till och slocknar. Allt är tyst. En af svett genomvärd atmosfär kittlar luktorganen. En snarkning där, en gäspning här och så olika ljud hela arbetarringen omkring. – Mot morgonsidan bleknar norrskenet alltmer. [...] Det är i juni månads början och lifligt stim höres vid den uppdagna dammluckan, där norrbottningarna stå med sina långa båtshakar, färdiga att på inspektorens befallning skjutsa undan hvarje undermåligt timmer. Tumningsmärket granskas, och tummaren får sina snärtar. Timret föres i land in på sågen, söndersågas i kubbar på ungefär 1 1/2 fot, skalas sedan med yxa samt föres in till den i sågramen för tillfället insatta takspånshyveln. Och så blir det takspån. För öfrigt sågas där äfven plank och bräder, bjälkar och sparrar. 'Se, det var ett duktigt timmer', säger en af flottningsskarlarna och pekar på ett stort sådant, som kommer i sällskap med flera. 'Det har bestämt Axel tummat', säger en annan, hvilket han sedan bekräftar, när han är säker på tumningsmärket. De skocka sig samman, friska furor, torrfuror, ett och annat grantimmer, de dyka under hvarandra, ofvanpå hvarandra – det är ett gnislande och frasande i vattnet – de göra stånd mot dammluckan; nu får karlarna att göra. De springa med medfödd säkerhet uppe på timren, som slinta under fötterna på dem allt under det att vattnet skvalpar upp. Och så bär det upp på bommen, hvarifrån de med sina båtshakar draga undan de yttersta timren och lämna de midtersta kvar. Så snart dessa känna sig fria ryckas de med en våldsamt kraft af strömmen in under dammporten, i hvilken det häftigt rister och kvider, när de tunga stockarne löpa in i den sluttande timmerännan – på Bodträskfors kallas den för släprännan. Och det mörka vattnet kokar och sjuder och låter timret lämna efter sig en mjuk, valkig strimma, som sedan lika mjukt slätar ut sig. Några få strömhvirflar visa sedan hvad som nyss föregått – tills ett nytt timmer kommer, som repeterar samma motiv. / Sågen har två ramsågar samt lika många cirkelsågar. Kvarnen har tre par stenar. Både sågen och kvarnen drivas af Bodträskans vattensystem. Ladugården rymmer 20 kor och stallet har plats för 20 hästar. Trädgården jemte drifhuset skötes mycket omsorgsfullt. Meloner, gurkor, rädisor m. m. dragas upp i drifbänkarne och vindruvur i drifhuset. Och där nere utbreder sig den vålsade parken med sin vattenkonst. På andra sidan, älven, som blänker som ett silfverband i solljuset, ligger Harads kyrka. Späntaken på bondgårdarne gnistra. Det ringer samman till högmässa. Från arbetskasernerne komma gubbar och gummor, flickor och gossar, klädda i helgdagsstass. Bandskorna eller näbberskorna ha fått vika för de mera moderna från Örebro. Gröna kjolar, svarta lif, gula halsdukar söka sig ner till älven, där kyrkbåten ligger. Snart följer den med strömmen till Harads. / Där uppe i den klara, höga och blå luften synas tranor på väg norrut – kanske till de af inga människor störda träskan i Qvickjockstragen.»

10. LASSE JOHNSON

(1899–1992)

San Gimignano.

Akvarell, signerad och daterad: »Lasse Johnson San Gimignano 1923». 30×34 cm.
Med några små hål i hörnen efter uppsättning.

PROVENIENS: Stockholms Auktionsverk, Moderna, 6 december 1989, nr 134.

☛ Värmlänningen Lasse Johnson befann sig här i början av sin konstnärsbana. Efter förberedande studier på Caleb Althins målarskola hade han börjat på Akademien 1920 och fick 1923 ledigt för den första av sina många utrikesresor. Han ställde kosan via Berlin och Wien till Italien där han tillbringade åtta månader, till stor del på resa runtom i landet. I december var han åter i Stockholm, ställde på våren ut sitt nysakliga måleri på akademins elevutställning men fick ingen som helst respons. Ganska bitter avslutade Lasse Johnson sina studier våren 1924. Ett par år senare anordnade han själv sin debututställning på »Lilla utställningen», Södra Blasiehamnen 4, och visade mycket framgångsrikt 35 oljemålningar, 50 teckningar och 152 akvareller! Sitt stora genombrott fick han 1930 med en succéartad utställning på Gummesons, där han visade bilder från Frankrike och Spanien.

San Gimignano är beläget omkring 5 mil sydväst om Florens i Toscana. Det mest karakteristiska inslaget i stadsbilden är de höga medeltida försvars- och bostadstornen, idag 13 men tidigare över 70 till antalet. Många konstnärer sökte sig naturligt nog till detta motiv. Om denna akvarell varit osignerad hade man kunnat bygga en attribution till Lasse Johnson på den ljusblå accenten!

»När gränserna öppnats igen blev Italien det förlovade landet för tjugotalets svenska konstnärer. Även här följde de pariserkonstnärerna i spåren. När Picasso redan 1917 begav sig dit angav han återigen en ny inriktning för konsten samt ett nytt resmål för konstnärerna. Till de första svenskarna hörde familjerna Fougstedt och Leander Engström som valde Florens. Hack i häl följde i olika omgångar Jolin, Linnqvist, Hallström, Börje, Axel Nilsson och Sköld för att nämna några [...]. Konstnärerna drogs till det toscanska landskapet med de mjuka kullarna och till traktens museer och kyrkor. I ungrenässansens konst med namn som Piero della Francesca, Giotto di Bondone, Sandro Botticelli och Andrea Mantegna fann man en renhet och pregnans i färg och form med vilken man kände släktskap. Den kommer till uttryck i italienresenärernas målningar med deras naiva charm och pittoreska miljöer» (Elisabeth Lidén).

11. GEORG VON ROSEN

(1843–1923)

»300 år på 15 minuter.» *Wiks slott, Uppland.*

Blyertsteckning (16 × 8 cm) på en mindre del av ett stort dubbelvikt blad. Signerad: »von Rosen f.» och med påskrift, troligen av annan hand, »Wijk / Grefve Georg von Rosen». Titeln egenhändigt skriven nedanför bilden.

Bladet ngt skrynklad och med enstaka fläckar och marginalriss.

2 800 KR

☞ Medeltiden hörde till Georg von Rosens främsta inspirationskällor, och han förknippas i hög grad med ett rekvisitaspäckat historiemåleri. Här har han hört historiens vingslag flaxa under en lyktbelyst nedstigning i källartrappan på Wiks slott under ett besök hos familjen von Essen.

Wiks slott i Uppland, uppfört omkring 1450, ser ut precis som man förväntar sig av en medeltida borg – inte minst efter Scholanders restaurering! Det skulle inte förvåna om någon detalj eller den välkända taksilhuetten letat sig in i någon av von Rosens målningar.

12. BERTHA VALERIUS

(1824–1895)

Teresia Josephina Kreüger.

Porträtt, olja på duk. Osignerad. 35,5 × 28,5 cm. Två gamla påskrifter a tergo på spännramen: »Therese Kreüger född 1828 <senare tillägg: död 1921> taget 1853 af M.[amsell] Valerius» resp. »Målat af M[amsell] Valerius 1853 / Frk Therese Kreüger född 1828 <senare tillägg: död 1921 i Stockholm>».

¶ Bertha Valerius, dotter till skalden Valerius, hörde till de allra tidigaste kvinnliga extraeleverna på Konstakademien som fick teckna gipser i Högre Antikskolan från 1847. Valerius anslöt redan 1849, långt innan den s.k. fruntimmersavdelningen inrättades 1864. Just 1853 utställde Bertha Valerius några porträtt på Konstakademiens exposition, däremot inte detta.

Teresia (Thérèse) Josephina Kreüger (1828–1921) förblev ogift och barnlös. Hon var dotter till den i Lovisa i Finland födde amiralen Johan Henrik Kreüger (1782–1858), som även var författare och uppfinnare (undervattensminor, vindmätare), och upphovsman till förslaget att inrätta en reparationsdocka för fartyg på Beckholmen i Stockholm. Två gånger avslag han erbjudandet om att bli adlad för sina insatser inom flottan.

13. CARL WAHLBOM
(KALMAR 1810–LONDON 1858)

Ryttare på stegrande häst.

Gouache och tusch på papper med rundad överkant (en troligen senare beskränning). Lätt nött och lackad yta. Osignerad. 18,2 × 14,5 cm. Ngt senare montering på ett större blad (38,5 × 33 cm) med konstnärsnamnet »J.W.C. Wahlbom» stämplat nederst. Monteringen är utförd med stöd även på baksidan.

4000 KR

☞ Karakteristisk skiss av Carl Wahlbom, en av det svenska 1800-talets främsta tecknare och vår erkänt mest framstående hästmålare.

Wahlbom har efterlämnat flera fina målningar av hästar, många av dem utförda i Rom där han vistades i två perioder 1843–48 och 1853–57. I sin bok om Wahlbom framhäver Viggo Loos hans friska små häststudier efter naturen, ibland ofullbordade, som exempel på det bästa i hans måleri.

Denna skiss representerar samtidigt en annan sträng på Wahlboms lyra, den dramatiska. Flera liknande exempel finns i hans oeuvre, bl. a. i hans mest kända målning, »Gustav II Adolfs död i slaget vid Lützen» (1855).

14. ELLIS WALLIN

(1888–1972)

Forum romanum.

Olja på duk. Signerad: »Ellis Wallin /
Rom 1921». 38 × 46 cm.

PROVENIENS: »AB Moks Handel &
Konsult nummer: <384>» (stämpel på
spännramen).

☞ Kompositionen är det som fångar i denna målning, som man omedelbart upplever som bildlig musik. Konstnären har tagit upp den underliggande rytmen – den romerska miljön med sin unika förening av landskap, antika lämningar, barockmonument och samtid – och tillfört färgmässiga val, betoningar och melodi. Det är inte realistiskt måleri i gammal stil, utan en syntes av traditionellt måleri och de senaste konstnärliga landvinningarna.

Ellis Wallin föddes i Uppsala 1888 och studerade vid Tekniska skolan, Althins målarskola och Konsthögskolan. Vid 32 års ålder begav han sig till Paris där han var bosatt fram till 1933. Där kom han i kontakt med den franska nyrealism som uppkommit som en reaktion mot de mer experimentella och abstrakta konstriktningarna. Efter sina år i Frankrike återvände han 1933 till Sverige och bosatte sig i Stockholm, där han kom att bli en av de tidigaste representanterna för den nya franska konstriktning som han tagit del av i Paris.

Den aktuella målningen av Forum romanum utförde Wallin under en studieresa till Italien 1920–21 kort efter att han anlänt till Paris. Elisabeth Lidén har uppmärksammat hur bildbyggnaden förändras hos de svenska konstnärer som i stort antal reste till Italien efter första världskriget. Den tidigare vanliga diagonalen ersattes ofta av en mera strukturerad komposition, uppbyggd på horisontal- och vertikallinjer, med klassiskt lugn och balans som resultat.

